

Հաշվեքվություն

2019 թվականին գյուղատնտեսության և բնապահպանության վարչության կողմից կատարված աշխատանքների վերաբերյալ

Մարզում գյուղատնտեսական նշանակության հողատեսքերը կազմում են **189607.4հա**

- ընդամենը ոռոգվող հողեր՝	-	6622.9 հա,
- ընդամենը վարելահող՝	-	1 5628 հա
որից ոռոգվող՝	-	2599.8 հա
բազմամյա տնկարկներ	-	1978.9 հա
- պտուղ՝	-	1036.6 հա
- խաղող՝	-	948.3 հա
- տնամերձ հողեր՝	-	3120 հա
որից բազմամյա տնկարկներ	-	1810 հա
- պտուղ	-	1503հա
- խաղող	-	307հա
Ընդամենը բազմամյա տնկարկներ		3788.9 հա
- խոտհարք	-	5060.8 հա
որից ոռոգվող	-	175. հա
- արոտ՝	-	92452 հա
- այլ հողատեսքեր՝	-	74562.3. հա

Մարզի ոռոգելի հողատարածքները կազմում են 6622.9հա, որից բազմամյա տնկարկներ 3788.9հա, կամ ոռոգվող հողերի 57%-ը, 15628հա վարելահողերից ջրովի է 2599.8 հա, կամ ընդհանուր վարելահողերի 17 %-ը, :

Մարզի գյուղատնտեսության նշանակության հողերի 49%-ը արոտավայրեր են,

Գործում են 308, / 2019թ ավելացել է 140-ով/ ֆերմերային և գյուղացիական տնտեսություններ, որից՝
փոքր տնտեսություն՝ 234 / 2019թ ավելացել է 119-ով /
միջին տնտեսություն՝ 39 /2019թ ավելացել է 11-ով /
խոշոր տնտեսություններ՝ 35 /2019թ ավելացել է 9-ով /

Ներկայացվում է 2018-2019թթ ցանքերի համեմետական վերլուծությունը աղյուսակի տեսքով.

N	ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Տարածությունը / հա			Բերքը /տ/		
		2018 թ	2019թ	Տարբ.	2018թ	2019թ	Տարբ.
1	Հացահատիկ և հատիկ	1907	1759	-148	4410	2326	-2084
2	Բանջարեղեն	411	350	-62	4410	4459	49
3	Բոստան	31	13.7	-17	315	174	-141
4	Կարտոֆիլ	160	124	-36	1853	1629	-224
5	Պտուղ, հատապտուղ	2514	2533.5	19.5	4366	3783	-583
6	Խաղող	1200	1255	55	5456	4500	-956
7	Կերային կուլտուրաներ	1984	1794	-190	32235	30000	-2235
8	Տեխնիկական	21	20	2	350	257	-93
9	Ընդ.ցանքատարածություն	4480	4063	- 417			

Ծանոթություն.Ցանքերի պակասը պայմանավորված է որակյալ և բարձրարժեք սերմացուների պակասով: Հացահատիկային մշակաբույսերի, կերային և տեխնիկական կուլտուրաների ցածր բերքի պատճառն այն է, որ ցանքերը կատարվում են չռոտզվող վարելահողերի վրա: 2019 թվականը եղել է անբարենպաստ հացահատիկային և կերային կուլտուրաների մշակության համար /երաշտ/: Պտղի, խաղողի բերքի վրա ազդել են վաղ գարնանային ցրտահարությունները, կարկտահարությունը, ինչպես նաև երաշտը:

2019 թվականի ընթացքում ցրտահարության և կարկտահարության հետևանքով մարզում վնասվել են 558 հեկտար այգիներ, որից խաղողի այգի 438հա , պտղատու այգի 120հա, գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսություններին պատճառված վնասը կազմել է մոտ 288մլն դրամ:

2019 թվականին արտադրվել է 4500տ խաղող որից մթերվել է 4120 տոննա / 92.2%-ը/, 380 տոննան կամ 7.8%-ը օգտագործվել է սեփական կարիքների համար:

2177տոննան մթերվել է / 52.8 %-ը/ մարզի 12 գինեգործարանների կողմից, 1կգ-ի արժեքը 290 դրամ: Արտադրվել է 1300լ գինի, միջին գինը՝ 2100-2200 դրամ լիտրը:

Արտադրված 42.7% խաղող մթերվել է ՀՀ-ում գործող այլ գինեգործարանների կողմից / <<Արմենիա վայն>>, <<Պռոշյանի գինու, գործարան>>, <<Իջևանի գինու գործարան>> և այլ վերամշակող կազմակերպություններ:

Արտադրվել է մոտ 32տ չիր, իրացվել է միջինը մոտ 3200 դրամով:

2019թ հունվարի մեկի դրությամբ մարզում առկա է 18523 գլուխ խոշոր եղջերավոր անասուն, որից կովեր՝ 7773 գլուխ, մանր եղջերավոր՝ 14100 գլուխ, որից 9655-ը ոչխար, 4634գ այծ, խոզեր՝ 3558 գլուխ, թռչուններ՝ 108580 թև, և մեղվաընտանիք՝ 23821 փեթակ:

Մարզում մեկ կովի տարեկան միջին կաթնատվությունը կազմում է 2400-2500լ, մեկ գլուխ այծի տարեկան միջին կաթնատվությունը կազմում է 180-200լ, մեկ գլուխ խոզամայրից ստացվում է տարեկան 14-16գ խոճկոր: Տարին անբարենպաստ էր մեղվապահության համար, մեկ մեղվաընտանիքից ստացվել է միջինը 2 -3 կգ մեղր՝ 10կգ-ի փոխարեն:

Ըստ օպերատիվ տվյալների 2019թ մարզում արտադրվել է .

Կաթ - 23000տ /ներառյալ այծի /

Միս - 6000տ,

Ձու - 29.2մլն հատ

Արտադրվել է 184 տոննա պանիր՝ իրացվել է միջինը 2200 դրամով:

Գնդեվազի թռչնաբուծարանը ունի 45000թև թռչուն, արտադրվել է 1 080 000 ծու:

Մարզում գործում են երկու ձկնաբուծական տնտեսություններ, 2019թ արտադրվել է 13100կգ ձուկ:

2019 թվականի ընթացքում անասնաբուժական ծառայությունների կողմից իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները՝

118310գ խոշոր եղջերավոր կենդանիներ պատվաստվել են սուր վարակիչ /պաստերելիոզ, հանգուցավոր մաշկաբորբ, սիբիրախտ, էմկար, դաբաղ/ հիվանդությունների դեմ:

19898 գլուխ խոշոր եղջերավոր կենդանիներ ախտորոշվել են բրուցելյոզ, տուբերկուլյոզ, լեյկոզ հիվանդությունների դեմ:

6703 գլուխ մանր եղջերավոր կենդանիներ պատվաստվել են դաբաղ հիվանդության դեմ:

11011 գլուխ մանր եղջերավոր կենդանիներ ախտորոշվել է բրուցելյոզ հիվանդության նկատմամբ:

13151 գլուխ խոզեր պատվաստվել են դասական ժանտախտ հիվանդության դեմ, 73 296 թև թռչուն պատվաստվել են կեղծ ժանտախտի դեմ, 24680 մեղվաընտանիք մշակվել է վարոատոզ հիվանդության դեմ:

ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետի 2019 թվականի հունիսի 19-ի թիվ 57 կարգադրությամբ

Վայոց ձոր մարզի հեռագնա արոտավայրերում արոտավայրերի նպատակային և արդյունավետ օգտագործման, ինչպես նաև կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների վերաբերյալ արժանահավատությունն ուսումնասիրելու նպատակով, ստեղծվել է մարզային հանձնաժողով, որը կատարել է մեծ ծավալի աշխատանքներ բրուցելյոզ հիվանդության հայտնաբերման և լիկվիդացման ուղղությամբ:

2019թ մարզի ալպյան արոտավայրերում Արմավիրի, Արարատի մարզերից ամառային արոտի են բերվում մոտ 14-16000 գլուխ մանր եղջերավոր կենդանիներ, որոնցից 5887 գլուխ կենդանիներից 4-5 %-ի չափով /252 գլուխ / վերցվել է արյան նմուշներ և ուղարկվել ՀՀ անասնաբուժասանիտարիայի և բուսասանիտարիայի լաբորատոր ծառայությունների կենտրոն>> ՊՈԱԿ, որտեղ հետազոտության արդյունքում փաստացի գրանցվել է 54 գլուխ բրուցելյոզով հիվանդ կենդանի, կամ 21.4%:

Մարզի տարածքը կենդանիների վարակիչ հիվանդություններից՝ մասնավորապես բրուցելյոզից, զերծ պահելու համար պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել Արմավիրի և Արարատի մարզերի համապատասխան կառույցների հետ Վայոց ձորի տարածք բերել միայն առողջ կենդանիներ /համապատասխան անասնաբուժական ուղեկցող փաստաթղթի առկայությամբ/:

Բույսերի պաշտպանության ծրագրով

անվճար մարզ է ներկրվել 75լ <<Տրիումֆ>> տեսակի թունանյութ և վարչության հսկողությամբ 120 հեկտարի վրա իրականացվել մորեխների դեմ պայքարի աշխատանքներ:

Աշնանը կատարված մոնիթորինգի արդյունքում Արփի, Արենի, Աղավնաձոր, Գլաձոր բնակավայրերում և Եղեգնաձոր համայնքում հայտնաբերվել է մկնանման կրծողներով միջին և բարձր վարակվածություն, որի դեմ պայքարի համար <<Էկոնոմիկայի նախարարության կողմից անվճար տրամադրվել է 28լ <<Բրոմադիալոն 0.25>> թունանյութ՝ 350 հեկտարի համար: Թունանյութը վարչության կողմից բաշխվել է վարակված համայնքների հողօգտագործողներին՝ ապահովելով հրահանգով նախատեսված անվտանգության կանոնները:

Մարզի Արենի, Աղավնաձոր, Ռինդ, Գնիշիկ, Գետափ բնակավայրերում առկա է 7 հակակարկտային կայանքներ, /560հա ծածկողականությամբ/, 2019թ Ելփին բնակավայրում տեղադրվել է ևս մեկ կայանք: Կարկտահարության դեմ պայքարի լիարժեք աշխատանքներ իրականացնելու համար անհրաժեշտ են ևս 20 հակակարկտային կայանքներ:

Կառավարության կողմից իրականացվող ծրագրեր.

2019թ պետական աջակցության ծրագրերի շրջանակներում, շուկայականից ցածր գներով, /սուբսիդավորված/ << կառավարության համապատասխան որոշումներով մարզի հողօգտագործողներին է հատկացվել գարնանացան գարու 0.95տ, առվույտի 1.124տ, աշնանացան ցորենի 7.44տ, կորնգանի 0.98տ, եգիպտացորենի 0.027տ, սիսեռի 0.056տ սերմացուներ:

2019թ Սահմանամերձ համայնքներին կառավարության կողմից անվճար տրամադրվել է գարնանացան մշակաբույսերի սերմացուներ / ցորեն 5տ, եգիպտացորեն 2տ, առվույտ 0.5տ, սիսեռ 0.5տ /:

Ըստ համայնքներից ստացված հայտերի 2020 թվականին գարնանացանի համար անհրաժեշտ է 32.75տ գարնանացան ցորենի և 150.2տ գարնանացան գարու սերմացուներ:

Մարզպետարանում և բոլոր համայնքներում ֆերմերների, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց հետ կազմակերպվել են սեմինարներ և մանրամասն ներկայացվել 2019թ գյուղատնտեսության զարգացմանն ուղղված կառավարության օժանդակության ծրագրերը:

«Փոքր և միջին «Խելացի» անասնաշենքերի կառուցման կամ վերակառուցման և դրանց տեխնոլոգիական ապահովման պետական աջակցության» կառավարության օժանդակության ծրագրով մարզի Զառիթափ և Ելփին համայնքներում կառուցվում են անասնագոմեր:

Մարզի 155 գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսություններին տրամադրվել է 607.2մլն դրամ սուբսիդավորված վարկեր /ԱԿԲԱ կրեդիտ, Ֆարմ կրեդիտ, Կամուրջ ՈՒՎԿ/:

Ներդրումյին ծրագրեր

1. Ջերմուկ համայնքի Կարմրաշեն բնակավայրում կատարվել է 100-120 մլն դրամի ներդրում՝ 100գ մսային ուղվածության խոշոր եղջրավոր կենդանի ձեռք բերելու, տիպային անասնագոմի և սպանդանոցի կառուցուման համար:

2. Զիվա բնակավայրում Մհեր Տերտերյանի կողմից հիմնվել է 40հա խաղողի այգի/կաթիլային ոռոգման համակարգով/, 2020 թվականին կհիմնվի ևս 60հա:

3.Ամերիկահայ ներդրող Ավո Դավթյանի կողմից գնվել է 60հա հողատարածք խաղողի այգի հիմնելու համար, 2020թ ձեռք կբերի ևս 400 հա:

4.Նախագծային փուլում է Երևան- Մեղրի մայրուղու 120-րդ կիլոմետրի վրա, Գետափ համայնքի վարչական տարածքում գյուղատնտեսական մեծածախ շուկայի կառուցման աշխատանքները:

Դրամաշնորհային ծրագրեր.

Սահմանամերձ /Խաչիկ, Բարձրունի/ համայնքների սոցիալապես անապահով 20 ընտանիքներ ընդգրկված են <<Դիակոնիա>> բարեգործական հիմնադրամի կողմից 2հա սխտորի մշակության դրամաշնորհային ծրագրում :

Նույն շրագրի շրջանակներում 134 ընտանիքների տրամադրվել է նաև տաք հագուստ:

Աղյուսակում ներկայացվում է մարզում առկա կաթիլային ոռոգման, կարկտապաշտպան ցանցերի, սառնարանային և ջերմոցային տնտեսությունների, հակակարկտային կայանքների վերաբերյալ

ուղղվածությունը	2019թ	2018թ	2019 -2018թթ տարբերությունը
Կաթիլային ոռոգում	100.4հա	34.4հա	66հա
պտուղ	9.7հա	4.7հա	5հա
խաղող	90.7հա	29.7հա	61հա
Կարկտապաշտպան ցանց	0.5հա	0.5հա	-
խաղող	0.5հա	0.5հա	-
Սառնարանային տնտեսություն	777 տ	657տ	120տ
Ջերմոցային տնտեսություններ	22400մ ²	22000 մ ²	400 մ ²
Հակակարկտային կայանքներ	8	7	1

Բուսաբուծության ոլորտում փաստացի ավելացել են նոր տեխնոլոգիաների բոլոր ճյուղերը:

Վայոց ձոր մարզի ոռոգման համակարգ

Ոռոգման սեզոնին գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսություններին <<Եղեգնաձոր>> ԶՕԸ-ն ապահովել է անհրաժեշտ քանակի ոռոգման ջուր: 2019 թվականի մատակարարվել է 10.373 մլն մ³ ջուր, հասույթը կազմում է 122 938 000դրամ, գանձվել է 133 758 000դրամ, գանձման տոկոսը կազմում է 108%:

Բնապահպանություն

Մարզի բնապահպանական խնդիրների, բնության և շրջակա միջավայրի պետական ծրագրերի մշակման և դրանց իրականացումն ապահովելու համար սերտ համագործակցություն է իրականացվել <<Արփա պահպանվող լանդշաֆտի>>, <<Բեզդար>> բնապահպանական հիմնադրամի, <<Վայրի բնության և մշակույթային արժեքների պահպանման>> հիմնադրամի հետ: Ձեռք է բերվել պայմանավորվածություն 2020 թվին համատեղ ջանքերի շնորհիվ վայրի, գիշատիչ կենդանիների կողմից պատճառվող վնասները հասցնել նվազագույնի:

Տարվա ընթացքում արջի կողմից մարզի բնակչությանը հասցվել է 4 158 400 դրամի վնաս, որից 2 000 000 դրամ փոխհատուցել է <<Բեզդար>> բնապահպանական հիմնադրամը և 450 000 դրամ <<Արփա պահպանվող լանդշաֆտ>> ՀԿ-ի կողմից:

2019 թվականին Ջերմուկ համայնքում <<Ջինջ Արփա>> ՍՊԸ-ի կողմից 6.5 հեկտար հողատարածքի վրա տնկվել է մոտ 20 000 վայրի պտղատու և դեկորատիվ տնկիներ:

2019թ դեկտեմբերի 1-ի դրությամբ <<Հայաստան>> ՊՈԱԿ-ի <<Անտառտնտեսության>> մասնաճյուղերում անտառների անմիջական հարևանությամբ գտնվող բնակավայրերի բնակիչներին անվճար տրամադրվել է 625 պահեստային խ/մ թափուկ վառելափայտ:

Տարվա ընթացքում համակարգվել է մարզի տարածքում գործող անտառտնտեսությունում տարվող աշխատանքները՝ անտառների էկոլոգիական և սոցիալական նշանակության բարձրացման, անտառների վիճակի բարելավման, պահպանության, պաշտպանության, ընդլայնված վերարտադրության և արդյունավետ օգտագործման ուղղությամբ:

Մշտական ուշադրության կենտրոնում է անտառների հակահրդեհային և կանխարգելիչ միջոցառումների ծրագրի իրականացման աշխատանքները: Մարզի տարածքում գործող անտառտնտեսության հաշվեկշռում գտնվող 13688 հա հողատարածքներից անտառածածկ է 10156 հա:

Արտավան, Բարձրունի, Գոմք, Խնձորուտ, Մարտիրոս, Նոր Ազնաբերդ, Սերս բնակավայրերում ավարտական փուլում է գտնվում Բնության համաշխարհային հիմնադրամի /WWF/ կողմից իրականացվող և Գերմանիայի կառավարության կողմից՝ KfW զարգացման բանկի կողմից ֆինանսավորվող <<Էկոլոգիական միջանցքների ստեղծման աջակցություն>> տարածաշրջանային ծրագիրը:

Հաշվետու ժամանակահատվածում արձանագրվել է ձկնագողության 11 դեպք, որսագողության 1 դեպք, ապօրինի ծառահատման 5 դեպք, հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգի խախտման 1 դեպք:

Սեմինար - դասընթացներ

1. 2019թ ամռանը մարզի Եղեգնաձորի և Վայքի տարածաշրջաններում Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման, ինչպես նաև բնական ռեսուրսների կառավարման ոլորտում ներգրավված մասնավար հատվածի ներկայացուցիչների համար բնապահպանական ոլորտում կազմակերպվել և իրականացվել է վերապատրաստման դասընթացներ՝ <<Գլոբալ բնապահպանական օգուտների ստեղծում շահագրգիռ կողմերի էկոլոգիական կրթության և իրազեկության բարձրացման>> ծրագրի շրջանակներում:
2. Վարչության կողմից կազմակերպվել է ՀՀ Վայոց ձոր մարզի Վայոց ձոր -1, Վայոց ձոր -2, Վայոց ձոր -3, Վայոց ձոր -4, Վայոց ձոր -5, Վայոց ձոր -6 միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի, նախագծերի մշակման աշխատանքների նախնական փուլի հանրային լսումներ:

Մարզում գործում են.

36 ՓՀԷԿ , որոնցից 21-ը Եղեգնաձորի և 14-ը Վայքի տարածաշրջաններում, մեկը կառուցման փուլում է:

հանքային ջրերի	4 հանքավայր
հանքային ջրերի շահագնացման	2 գործարան
քարի արդյունահանման	7 հանքավայր
քարի վերամշակման	5 արտադրամաս

Գործող ՓՀԷԿ –երի, հանքային ջրերի, քարի արդյունահանման և վերամշակման կազմակերպությունների հետ տարվել են աշխատանքներ բնության, շրջակա միջավայրի պահպանության և էկոլոգիական ռիսկերը նվազեցնելու համար:

Գյուղատնտեսության և բնապահպանության վարչություն